

GJESTEREDAKTØR:
Jorunn Drageset

Livskvalitet hos eldre

Denne utgaven av Geriatrikisk sykepleie setter fokus på ulike problemstillinger relatert til livskvalitet hos eldre. De siste årene har det vært en økning i antall studier som bruker livskvalitet som mål i eldreomsorgen og helsetjenesten.

Livskvalitet er ikke et entydig begrep. I klinisk sammenheng blir begrepet også brukt som helserelatert livskvalitet og helsestatus. Livskvalitet som mål på behandling beskrives i ulike dokumenter der blant annet St. melding nr. 28 (1999-2000) (1) «Innhold og kvalitet i omsorgstjenesten» tar opp spørsmål spesielt knyttet til livskvalitet hos eldre. Sentralt i livskvalitet er personens subjektive opplevelse. Det er mange ulike definisjoner av begrepet. Verdens helseorganisasjon beskriver livskvalitet som en persons vurdering av livet sett i lys av «mål, forventninger og standard knyttet til kulturen og verdisystemet vi lever i» (2). Det er imidlertid enighet om at begrepet er komplekst, multidimensionalt og subjektivt (3).

Det er omtrent 60 000 mennesker med demens i Norge. Om lag 30 000 av dem bor på sykehjem, og de utgjør en tredel av alle sykehjemspasienter. Demens rammer cirka 10 000 nordmenn årlig (4, 5). Kunnskap om livskvalitet hos personer med demens er avgjørende for å kunne yte god omsorg og pleie til denne gruppen.

I sin oversiktsartikkel på side 8 i denne utgaven av Geriatrikisk sykepleie tar Bruvik og Mjørud opp utfordringer og metodiske problemstillinger i fors-

kning på livskvalitet hos personer med demens (6). Forfatterne fant at livskvalitet måles både med kvalitative og kvantitative metoder med egenrapporterte og proxy-rapporterte data. I tillegg fant de at ulike faktorer ved selvrapportering fra personer med demens og intervju med pårørende og helsepersonell kan innvirke på vurderingen av livskvalitet.

Når tall viser at det blir flere eldre, at antall personer over 80 år kan komme til å øke fra 219 000 i 2007 til nesten 325 000 i 2030 (7), er sannsynligheten stor for at flere vil oppleve å bli 100 år og eldre. Kunnskap om de aller eldste er viktig for å kunne organisere og tilrettelegge hjelpeapparatet best mulig. Bondeviks artikkel presenterer livskvalitet hos norske hundreåringer (8). Artikkelen hensikt er å få økt kunnskap om personer som er 100 år og eldre. Data ble hentet inn ved bruk av kvalitativt dybdeintervju. Noen av funnene var at det å ha råderett over noe i eget liv synes å ha stor betydning for livskvalitet. De fleste 100-åringene i studien ønsket å leve en stund til.

Halvorsruds artikkel retter oppmerksomhet på livskvalitetsmåling hos eldre (9). Forfatteren belyser begrepet, vurderer livskvalitet i lys av alder og hvordan livskvalitet kan måles blant eldre mennesker. Artikkelen påpeker avslutningsvis at ved å bruke livskvalitetsinstrumenter der pasienten selv beskriver sin livskvalitet kan være med å gi verdifulle bidrag til pasientbehandlingen.

At livskvalitet i eldre år handler om det gode liv går igjen som en rød tråd i arti-

klene i dette temanummer. Livskvalitet er et viktig mål for sykepleie. Artiklene er presentert av forfattere med ulike tilnærminger til begrepet livskvalitet. Dette viser mangfoldet av begrepet, og at begrepet blir brukt blant ulike grupper mennesker både i og utenfor institusjon der sykepleiere er involvert. Utfordringen og mulighetene ligger dermed til rette for at for sykepleiere aktivt kan bidra til at livskvalitet blir framhevet, og intervensjoner blir iverksatt.

Referanser

1. St. melding nr. 28 (1999-2000) Innhold og kvalitet i omsorgstjenestene – Omsorg 2000. Sosial- og helsedepartementet.
2. WHOQOL GROUP. The World Health Organization Quality of Life Assessment (WHOQOL): Position paper from the World Health Organization. Soc Sci Med 1995;41:1403-9.
3. Wahl AK & Hanestad BR. Måling av livskvalitet i klinisk praksis: en innføring. Bergen: Bokforlaget; 2004.
4. Statistisk sentralbyrå. Befolkningsframskrivningen. Statistikkbanken. Oslo: Statistisk sentralbyrå; 2009.
5. Hjort PF & Waaler HT. Demens fram mot 2050. Tidsskr Nor Legeforen 2010; 130 (13): 1356-8.
6. Bruvik F, Mjørud M, Engedal K. Utfordringer ved vurdering av livskvalitet hos personer med demens. Geriatrikisk Sykepleie 2012; 4(2): 8-15.
7. St.meld. nr. 47 (2008-2009). Samhandlingsreformen. Rett behandling – på rett sted – til rett tid.
8. Bondevik M. Livskvalitet hos norske hundreåringer. Geriatrikisk Sykepleie 2012; 4(2): 16-24.
9. Halvorsrud L. Livskvalitetsmålinger og eldre. Geriatrikisk Sykepleie 2012; 4(2): 26-30.

Jorunn Drageset

PHD, SYKEPLEIER OG GJESTEREDAKTØR